

ΠΑΤΡΟΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗ.

Ἡ Μαρία ἐκάθητο πλησίον τοῦ νέου μνηστῆρος της, ὁ δὲ πατήρ της ὁ συνταγματάρχης Κλεινθέργ θωπεύων τὴν κεφαλὴν τῆς θυγατρὸς του, ἔλεγε πρὸς τὸν νέον Γουστάβον,

— Βλέπεις, ἀκριβέ μου Γουστάβε, τὴν μικρὰν αὐτὴν κόρην; αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ παιδαγωγὸς μου. Ἐκπλήττεσαι, καὶ θὰ σοὶ φανῇ ἴσως ὅτι ἡ ἀνατροφή μου πολὺ ἀργὰ ἤρχισε, καὶ τέλος πάντων θὰ ἐρωτήσης, τί ἡδυνήθη νὰ με διδάξῃ; Ἐν τούτοις διὰ τῆς διδασκαλίας της ἔγινα ὅλον τὸ ἐναντίον παρ' ὅ,τι με εἶχε μορφώσει ὁ διάβολος. Ἐν παιδίον ἐξετέες μετεμόρφωσε τὸν συνταγματάρχην Κλεινθέργ.

— Διηγῆσου μοι λοιπὸν, φιλάττη μου Μαρία, εἶπεν ὁ νέος, αὐτὸ τὸ θαῦμα.

— Εὐχαρίσως, φίλε μου, ἀλλ' ἂν καὶ εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ λάβω μέρος εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, δὲν μοὶ ἀνῆκει ὅμως καὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἐπιτυχίας. Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἔκαμαν τὰ πάντα, ὥστε ὀμιλοῦσα περὶ ἐμοῦ, περὶ αὐτῶν θέλω ὀμιλήσει.

— Ἐγὼ ἀναχωρῶ, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης ἐγερθεῖς. Ἡ διήγησις αὕτη με συγκινεῖ μέχρι δακρύων, καὶ μὰ τὴν πίστιν μου, δὲν μ' ἀρέσκει νὰ κλαίῃ τις εἰς τὰ γηράματα παρόντων καὶ ἄλλων. Καὶ ὁ συνταγματάρχης ἤρχισε νὰ περιφέρεται εἰς τὸν κῆπον ἐμπροσθεν τῆς θύρας τῆς αἰθούσης καπνίζων τὴν πίπαν του, ἡ δὲ Μαρία ἤρχισεν οὕτως.

— Ὁ πατήρ μου ἦτο, καθὼς γνωρίζετε, συνταγματάρχης τοῦ ἱππικοῦ, ὁ καλλίτερος ἀξιωματικὸς τοῦ στρατοῦ, γενναῖος, ῥιψοκίνδυνος. Οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ ἀξιωματικοὶ πολλάκις μοὶ ἐδιηγήθησαν ὅτι ὁ πατήρ μου, ὅταν ἠκούετο ἡ βροντὴ τοῦ τηλεβόλου καὶ ἐδίδετο τὸ σύνθημα τῆς μάχης, ἐφόρμα ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ τάγματός του κατὰ τῶν ἐχθρῶν μὲ ὀφθαλμοὺς πυριφλεγεῖς, μὲ τόσον ἐνθουσιασμόν, ὥστε καὶ οἱ ἀτολμώτεροι τῶν στρατιωτῶν του, ἠλεκτριζόμενοι ὑπὸ τοῦ βλέμματός ἐκείνου, προθύμως τὸν ἠκολούθουν· ἀλλ' ἐξ ἄλλου μέρους ἦτο ἀδυσώπητος καὶ ἀνηλεὴς· πάντες τὸν ἐθαύμαζον καὶ συγχρόνως τὸν φοβοῦντο. Ἐνυμφεῦθη τὴν μητέρα μου πολλὰ νέαν, καὶ ὅμως δὲν ἡδυνήθη νὰ γνωρίσῃ κατὰ βάθος τὰς ἀρετὰς της. Τέκνα δὲν ἐπεθύμει νὰ ἀποκτήσῃ· ἀλλ' ἐγεννήθη ἐγὼ καὶ τὰ πάντα μετεβλήθησαν. Τί συνέβη δὲ τότε ἐν αὐτῷ; Μήπως ἦτον ἀπροσδόκητος μεταβολή, ἥτις εἰς τὰς γενναίας καὶ φοβεράς ψυχὰς αἰφνιδίως ἀναφαίνεται; ἢ ἦτον ἡ ἀκατα-

νίκητος ἐκείνη ἔλξις, τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται ὁ ἰσχυρὸς πρὸς τὸν ἀδύνατον; ἀγνοῶ. Ὁ πατήρ μου ὅς τις μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεώς μου δὲν εἶχε δεῖξαι κανὲν σημεῖον χαρᾶς, ὁ πατήρ μου λέγω, ὅταν πρῶτην φορὰν μὲ ἔλαβε καὶ μὲ ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του ἡσθάνθη πρὸς ἐμὲ τὴν τυφλὴν ἐκείνην στοργήν, τὴν ἄρρητον, τὴν περιπαθῆ. . .

— Ναί, ἀνέκφραστον καὶ περιπαθῆ! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, ὅστις πλησιάσας ἐπεστηρίχθη εἰς τὸ ἔξωθεν χεῖλος ἐνὸς τῶν παραθύρων τῆς αἰθούσης, καὶ αἱ λέξεις αὗται μόλις τὸ ἦμισυ ἐκφράζουν ἂν ὅ,τι ἡσθανόμην. Ἐθεώρουν ἐν ἐκστάσει τὸ μικρὸν τοῦτο πλάσμα τὸ μόλις γεννηθὲν, τὸ ἐνανούριζον, τὸ ἀπεκοιμίζον. Τὴν αὐτὴν δὲ νύκτα τῆς γεννήσεώς του, ἐγὼ, ὅστις δὲν ἔγραψα ποτέ μου οὔτε τέσσαρας γραμμὰς, ἔγραψα πρὸς ἕνα φίλον ἐξ σελίδας καταβεβρεγμένης ἀπὸ δάκρυα, αἵτινες περιεῖχον ὑπὸ μυρία σχήματα τὴν αὐτὴν καὶ μόνην φράσιν « ἀπέκτησα κόρην ». Ἐξακολούθησον.

— Ὅτε δ' ἐκηρύχθη ὁ ἰσπανικὸς πόλεμος, ὁ πατήρ μου ἀπεφάσισε νὰ μὲ παραλάβῃ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἂν καὶ ἡ μήτηρ μου τῷ παρετήρησεν ὅτι ἤμην πολὺ νέα ὡς πρὸς τοὺς κινδύνους τῆς ἐκστρατείας, τῇ ἀπεκρίθη ὅτι οὕτω θέλει. Διετῆς λοιπὸν ἤρχισα τὰ ταξείδια· ἡ μήτηρ μου ἠκολούθει τὸ τάγμα ἐφ' ἀμάξης ὀλίγον διάστημα μακρὰν, καὶ τὸ ἐσπέρας φθάνοντες εἰς τὸν τόπον τῆς στρατοπεδεύσεως ἔστηνον τὴν σκηνὴν τοῦ πατρός μου, ἔφερον τὴν κοιτίδα μου καὶ ἐκοιμώμην πλησίον του, ἀφοῦ πρῶτον τὸν ἠνάγκαζον νὰ θέσῃ τὴν κεφαλὴν του πλησίον τῆς ἐδικῆς μου εἰς τὸ προσκεφάλαιόν μου. Τόσον δὲ εἶχα συνηθίσει, ὥστε καθ' ἐσπέραν εἰς τὰς ὀκτὼ ὥρας ἀκριβῶς ἤρχετο ἀφῆνων ὅσας ἐνασχολήσεις καὶ ἂν εἶχε, καὶ ἐξαπλώνων μίαν τῶν κνημῶν του ἐπὶ τῆς μικρᾶς μου κλίνης, ἐκοιμᾶτο πλησίον μου, καὶ δὲν μὲ ἄφηνε παρ' ὅταν οἱ βραχιόνές μου, τοὺς ὁποίους εἶχον περιπεπλεγμένους περὶ τὸν λαχμόν μου, ἀτονίζονοι ὑπὸ τοῦ ὕπνου ἐλύοντο. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἀπέβαινε κακὴ, ἀπεφάσισε νὰ μὲ ἀφήσῃ μετὰ τῆς μητρός μου εἰς Τολόσπν, τὴν δὲ πρωΐαν τῆς προσδιορισθείσης ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεώς μας ἦλθε νὰ μὲ ἀποχαιρετήσῃ. Ἐκαθήμεν εἰς μίαν καθέκλαν κεκλεισμένην εἰς τὰ ἐμπροσθεν ἀπὸ ἐκείνας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ πρόβλεψις τῶν μητέρων κλείει τὰ παιδιὰ, καὶ ἀκόμη ἐνθυμοῦμαι τὴν μελαγχολικὴν μορφήν τοῦ πατρός μου κύπτοντος πρὸς ἐμέ. Ἀφοῦ μὲ ἐκράτησεν ἀρ-

κατὴν ὥραν ἐνηγκαλισμένην, ἀνέκραξεν. Ἄ ! δὲν ἀντέχω, εἶναι ἀδύνατον νὰ σὲ ἀποχωρισθῶ ! καὶ μὲ ἐσώκωσεν εἰς τὸν ἀέρα μαζὶ μὲ τὴν κατέκταν μου. Ἡ μήτηρ μου μᾶς ἠκολούθησε, καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς πάλιν συνοδεύουσαι τὸν στρατὸν αἰωνίως καὶ πάντοτε μετ' αὐτοῦ. Τελεία μεταμόρφωσις λοιπὸν ἐπῆλθεν εἰς τὸ σύνταγμα. Ἡ αὐστηρότης τοῦ πατρός μου ὑπερέβαινε τὰ ὅρια, καὶ διηγούντο συνεχῶς τρομερὰς ὁμότητες διαπραχθείσας ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τῶν στρατιωτῶν του. Μετὰ τὴν εἰς τὸν στρατὸν ἀφίξιν μου κατέστη ἐπιεικής, καὶ ἡ μικρὰ ἐγὼ βασίλισσα ἀπένεμον χάριτας· ἐὰν φερ εἴπειν ἐβλεπον στρατιώτην τινα ἀπαχόμενον εἰς τὴν φυλακὴν, ἐφώναζον καὶ ἀπήτουν τὴν συγχώρησίν του, καὶ παρευθὺς ἡ ποινὴ ἐμετριάζετο. Διὰ τοῦτο τὸ τάγμα ὁλοκληρον μὲ ἡγάπα καὶ ἡ μουσικὴ ἐκάστην Κυριακὴν ἤρχετο καὶ ἔπαιζεν ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς τὴν ὥραν τοῦ προγεύματός μου· ἦτον ἀληθῶς ἀρκετὰ περίεργον ἐν τῷ μέσῳ τῶν σκληραγωγημένων τούτων πολεμιστῶν μία κόρη πενταετὴς ἐστολισμένη, (διότι ἡ μήτηρ μου μὲ ἐνέδυσ μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν) νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν ἐπιείκειαν, ἥτις ἐνίοτε εἶναι καὶ ἡ δικαιοσύνη. Συγχώρησον τὰς ἀσημάντους αὐτὰς λεπτομερείας, αἵτινες τοσοῦτον ζωηρῶς μοι ἐνθυμίζουσι τὴν ἀπειρον πρὸς ἐμὲ πατρικὴν στοργήν... Ποτὲ τὰς ἡμέρας τῆς μάχης δὲν ἤρχετο νὰ μ' ἐναγκαλισθῇ, διότι δῦσχυρίζετο ὅτι τὸν καθίστων ἄνδρον· ἡμέραν δὲ τινὰ ὅτε ἐπληρώθη σχεδὸν θανατηφόρως, ἠρνήθη νὰ μὲ ἰδῇ ἐνόσω διήρκει ὁ κίνδυνος, φοβηθεῖς, ὡς μοι εἶπε βραδύτερον, μὴ χάσῃ τὴν πρὸς τὸν θάνατον ἀφοβίαν του. Τὸν ἡγάπων δὲ καὶ ἐγὼ ὅσον αὐτὸς μὲ ἡγάπα καὶ ἤμην μάλιστα εἰς ἄκρον ζηλότυπος, διότι δὲν ἄφινον κανένα νὰ μὲ φιλήσῃ εἰς τὸ πρόσωπον ἐκτὸς αὐτοῦ· εἰς τοὺς ἄλλους ἔδιδα τὰς χεῖράς μου, ἀλλ' ἐὰν τις ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν ἐξ ἀγαθότητος ὀρμώμενος ἔψαυε τὸ πρόσωπόν μου μὲ τὰ χεῖλη του, ἐστρεφόμενη χωρὶς νὰ μὲ ἰδῇ καὶ μὲ τὸ ἀντίστροφον τῆς παλάμης μου ἔτριβον τὴν παρειάν μου, ὅπως ἐξαλείψω τὸ φίλημα ἐκεῖνο, ἐπειδὴ δὲν προήρχετο ἀπὸ τὸν πατέρα μου.

— Εἰς τὸν διάβολον ! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης ὅστις εἶχε πλησιάσει πάλιν χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, πάντοτε ἐπαίνους περὶ ἐμοῦ θὰ ἀκούω ! λέγε λοιπὸν καὶ τὰ ἐλαττώματά μου.

— Τώρα θὰ τὰ εἴπω, πάτερ μου, ἐπανελάβε γελῶσα ἡ Μαρία, ἔπειτα στραφεῖσα πρὸς τὸν μνη-

στήρά της, θὰ ἐνόησας βεβαίως, φίλε μου, ἀπὸ μερικοὺς λόγους, ὅτι ἡ μήτηρ μου δὲν ἦτον εὐτυχής. . . .

— Τώρα μάλιστα ! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης.

— Ὁ πατήρ μου ἂν καὶ εὐγενοῦς καρδίας, δὲν εἶχεν ὅμως γνωρίσει τὴν λεπτότητα τῶν αἰσθημάτων τῆς μητρός μου, χαρακτήρος ὦν βιαίου....

— Βιαίου καὶ βαναύσου.

— Ἀντὶ νὰ συγκινηθῇ ἐξ ἐναντίας ἐξηγριόνετο ὅταν ἔλεγε γύναιον, ἐτελείωσε πλέον. Ὁ δεσποτικός καὶ θυμῶδης χαρακτήρ του . . .

— Τώρα ὑπάγει καλὰ !

— Δὲν ἤρμοζεν εἰς σύζυγον ἤθελε νὰ κυβερνᾷ τὴν σύζυγόν του καθὼς τοὺς θωρακοφόρους. Ἦτον εἰς ἄκρον ὀξύθυμος, ἀκράτητος εἰς τὰς παραφοράς του, καὶ συχνάκις ἡ μήτηρ μου μοι εἶπεν ὅτι ὅταν ἐβλεπε τοὺς βόθωνας τοῦ πατρός μου ἐξωγκωμένους τὴν κατελάμβανε τρόμος καὶ ὅλα τὰ μέλη της. Δυστυχῶς ὁμοιάζον καὶ ὁλοκληρίαν τὸν πατέρα μου· εἴτε διότι ἡ πρώτη ἀγωγὴ ὑπῆρξε τὸ τηλεδύλον, εἴτε διότι ἐμμήθην τὸν πατρικὸν χαρακτήρα, μὲ κατελάμβανον παροξυσμοὶ θυμοῦ ὅλως διόλου στρατιωτικοί. Εἶναι φυσικὸν τὰ παῖδιά νὰ μιμῶνται καὶ νὰ οἰκιοποιῶνται τὰ ἐλαττώματα τῶν περὶ αὐτά. Ἡ μήτηρ μου προβλεπτικὴ οὕσα ἀνησύχει διὰ τὸν ὀργίλον αὐτὸν χαρακτήρα, ὅστις εἰς ἓν παιδίον εἶναι ἀπλοῦν ἐλάττωμα, ἀλλ' εἰς νεάνιδα εἶναι διαφθορά, κακία, καταστρέφουσα τὴν ψυχὴν καὶ τὸ μέλλον τῆς γυναικός. Εἰς τὰς προβλεπτικὰς ταύτας ἐπιπλήξεις της ὁ πατήρ μου ἀπῆντα. « Ἀφῆσέ την, Κυρία, ἡ θυγάτηρ ἐνὸς συνταγματάρχου δὲν πρέπει νὰ γίνῃ γυναικάριον.

— Ὁ ἀνόητος ! ἐψιθύρισεν ὁ συνταγματάρχης.

— Τί εἶπετε, πάτερ μου ; ἐπανελάβεν ἡ Μαρία.

— Τίποτε, ὁμιλῶ καὶ ἑαυτὸν ἐξακολούθησον.

— Περίστασις τις ἀπροσδόκητος μετέβαλε τὰ πάντα ἀναλόγως τῆς ἡλικίας μου ἤξανον καὶ τὰ ἐλαττώματά μου. Ἠμέραν λοιπὸν τινὰ καθημένη μετὰ τῆς παιδαγωγοῦ μου πλησίον τῆς ἐστίας, ἐκράτουν μικράν τινα πυράγραν διὰ τῆς ὁποίας ἀνεσκάλευν τοὺς ἄνθρακας. Ἡ παιδαγωγός μου φοβηθεῖσα μήπως καὶ μοι εἶπε νὰ ἀφῶσιν τὴν πυράγραν· ἐγὼ ἀντέτεινα, καὶ ἐπειδὴ ἠθέλησε νὰ μοῦ τὴν πάρῃ, τὴν ἀπόθησα. Ἠρχησεν ἐκεῖνη τότε νὰ μὲ ἐπιπλήττῃ σφοδρῶς, ἐγὼ δὲ ἀνταπεκρινόμενη μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥς ἐκαταντήσαμεν εἰς ἔριδα, εἰς τοιοῦτον δὲ βαθμὸν ὠργίσθην ὥστε σηκώσασα τὴν πυράγραν καθὼς ἦτο κατα-

κόκκινος ἀπὸ τὴν φωτίαν τὴν ἔρριψα κατ' ἐπάνω της. Εὐτυχῶς ὅμως, ἐπεὶ ἐκείνη ἐστράφη, ἡ πυράγρα ἐπεσεν ἐπὶ τῆς θύρας καὶ ἐνετύπωσεν ἐπ' αὐτῆς αὐλακα μέλαιναν. Εἰς τὸν θόρυβον ἐκείνον πρᾶσέδραμεν ὁ πατήρ μου, καὶ ἰδὼν τὴν πυράγραν ἀκόμη καπνίζουσαν, σφόδρα ἠγανάκτησε καὶ λύπη κατέλαβε τὴν φύσει ἀγαθὴν του καρδίαν, συλλογιζόμενος, ὅτι παρ' ὀλίγον ἐφόνευσεν τὴν δυστυχῇ ἐκείνην γραίαν ἄρπάσας με λοιπὸν ἐκ τῆς χειρὸς μὲ ἐπέπληξεν ἀνηλεῶς, ἀποκαλῶν με ἄνανδρον καὶ σκληράν! Ὄταν ἔρριψα τὴν πυράγραν, τὴν ὀργὴν μου εἶχε διαδεχθῇ ὁ τρόμος καὶ ἡ ἀπελπίσις, δάκρυα δὲ μετανόιας ἀνέβλυσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου· ἀλλ' ὅταν ἤκουσα νὰ μὲ ἀποκαλῶσιν ἄνανδρον, τὰ δάκρυα ἀμέσως ἐξηράνθησαν, καὶ ἐξεγερθείσης τῆς φυσικῆς μου ἀλαζονείας, ἀνύψωσα τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπεκρίθην εἰς τὸν πατέρα μου. — Σεῖς εἴθε ἄνανδρος! δὲν ἐκτυπήσατε χθὲς μὲ μίαν ῥάβδον πὸν γέροντα στρατιώτην, ὅστις σὰς ὑπηρετεῖ! . . . Κραυνοὺς τὸν ἐπληξεν, ἄφωνος δὲ καὶ τρέμων μὲ θεώρησεν ἀρκετὴν ὦραν μὲ θλιβεράν ἐκπληξιν, ἥτις μοῦ κατεσπάραξε τὴν καρδίαν, ἃν καὶ δὲν ἐνόουν τίνας ἔνεκ ἐθλίβετο, καὶ ἔπειτα ἀπεμακρύνθη χωρὶς νὰ μοὶ ἀποτείνῃ οὐδεμίαν ἐπιπλήξιν καὶ κατεκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν του.

— Ἀπεσύρθη, διότι ἤμην ἄλλος ἐξ ἄλλου! ἀνέκραζεν ὁ συνταγματάρχης. Μεγάλῃ μεταβολῇ συνέβη ἐν ἐμοί, τὰ πάντα εἶδον, τὰ πάντα ἐνόησα! Τὸ ἡλκιομένον πρόσωπόν σου, οἱ ὀφθαλμοὶ πρὸ πάντων, οἱ ὀφθαλμοὶ σου οἱ ἐξηγριωμένοι κατεσπάραξαν τὴν καρδίαν μου! ἡ θυγάτηρ μου! ἔλεγον, ἡ θυγάτηρ μου σκληροκαρδία, καὶ ἐξ αἰτίας μου μάλιστα! Ἡσθάνθη φρίκην καὶ οἶκτον πρὸς ἑαυτόν! Μύριοι συλλογισμοὶ μοὶ ἐπῆλθον διὰ μιᾶς ἐπὶ τοῦ τετραραγμένου ὑπὸ τῆς θλίψεως νοός μου, κατεμέτρησα τὸ τρομερὸν τοῦτο ἐλάττωμα, τὸ ἀποτρόπαιον διὰ μίαν νέαν κόρην, ἐφαντάσθην ὅτι μίαν ἡμέραν ὁ κόσμος θὰ ὀνομάζῃ τὴν θυγατέρα μου «Κακὴν γυναῖκα».

— Ἐγὼ δὲ, πάτερ μου, ἐπανέλαβεν ἡ Μαρία, ἐγὼ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο γονυκλινῆς κειμένη πρὸ τῆς θύρας τοῦ δωματίου σας, σὰς ἐκάλουν, ἀλλὰ τόσῳ χαμηλοφώνως, ὥς δὲν μὲ ἤκούσατε· ἐπροσπάθησα νὰ εἰσέλθω, ἀλλ' εἰς μάτην, ἡ θύρα ἦτο κλειδωμένη. Τὸ ἐσπέρας ὅτε σὰς ἐπανεῖδον εἰς τὸ γεῦμα ἠθέλησα νὰ ρίψω εἰς τὸν λαϊμόν σας καὶ νὰ ζητήσω συγγνώμην, ἀλλ' αἰσθημά τι ἄλλο ἀνεξήγητον, αἰσθημα ὄχι ἐντροπῆς, μὲ ἐμπόδισεν.

Ὄταν τις σφάλῃ δυσκόλως ὁμολογῇ πρῶτος αὐτὸς τὸ σφάλμα του ἀπὸ συστολῆν κινούμενος. Οὕτω καὶ ἐγὼ σὰς ἐκύτταζον ἐν σιωπῇ, ἐλπίζουσα ὅτι θέλετε σεῖς πρῶτος μοὶ ὁμιλήσει. Διὰ νὰ ἀναπληρώσω δὲ τὴν σιωπὴν μου ἔκοπτον ἄνθη καὶ τὰ ἔθετον ἐπὶ τῆς τραπέζης πλησίον σας, ἄλλοτε πάλιν λαθραίως παρεισήγαγον εἰς τὸ χειρόμακτρόν σας ὠραῖόν τι ὀπωρικόν, θέλουσα διὰ τοῦ σιωπηλοῦ τούτου τρόπου νὰ σὰς ἀποδείξω ὅτι μετενόησα καὶ ὅτι ἐπεθύμουν νὰ διορθώσω τὸ σφάλμα μου. Ἀλλὰ σεῖς οὐδόλως εἰدیدετε προσοχὴν εἰς τὰ δείγματα ταῦτα, καὶ πρώτην τότε φοράν παρὰ τὴν συνήθειάν σας, σὰς εἶδον λυπημένον καὶ σκεπτικόν.

— Διότι κατὰ πρώτην φοράν, ἐπανέλαβεν ὁ συνταγματάρχης ἐξήτασα τὸ βάθος τῆς ψυχῆς μου· ἐνεργητικῆς φύσεως ὦν καὶ σκληρὰς, δὲν ἐννόουν τί ἐστὶν εὐαισθησία καὶ λεπτότης αἰσθημάτων. Ἦμην ἀγαθὸς καὶ θυμώδης, διότι οὕτω μὲ εἶχε πλάσει ἡ φύσις, μὴ φροντίζων οὔτε τὴν ἀρετὴν μου νὰ καλλιεργήσω, οὔτε τὸ ἐλάττωμά μου νὰ πολεμήσω. Ἡ τελευταία σκηνὴ μου ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς· πολλάκις δὲν βλέπει τις τὰ ἴδια ἑαυτοῦ ἐλαττώματα, οὐδέποτε ὁμῶς καὶ τὰ τῶν τέκνων του. Ἀνετριχίασα σκεφθεὶς τί ἤθελε καταντήσῃ ἡ θυγάτηρ μου, διότι εἶδον τί ἤμην ἐγὼ, ἔκαμα λοιπὸν ἀπόφασιν. Θὰ διορθωθῶ, εἶπον κατ' ἑμαυτόν, διὰ νὰ διορθώσω αὐτήν. Ἐχρειάζετο χρόνιος ἡρώισμός ὅπως καταβάλω τὸν παλαιὸν τοῦτον, τὸν τρικλονταετῇ φίλον, καὶ ἡ ἀχάριστος αὐτῇ κόρη ἂς εἰπῇ ποσάκις ἐγέλασεν, ἀκριβέ μου Γουστάβε, διὰ τὰς ὑπερανθρώπους δυνάμεις, τὰς ὁποίας κατέβαλον ἵνα ὑπερνικήσω τὸν ἑαυτόν μου.

— Καὶ εἶχον δίκαιον, ὑπέλαβεν εὐθύμως ἡ Μαρία. Λέγουν ὅτι ἕνας σοφὸς ἐπανελάμβανεν ἐπτάκις τὸ ἀλφάβητον ὅταν ἠσθάνετο ὅτι ἤρχιζε νὰ θυμῶνῃ, καὶ ὁ πατήρ μου ἐστοχάσθη νὰ πίνη ἐν ποτήριον ὕδατος ἅμα ἡ θύελλα προητοιμαζέτο ἐντὸς αὐτοῦ, (τοῦτο δὲ τῷ συνέβαινε πάντοτε τὴν ὥραν τοῦ γεύματος)· ἀλλ' ἐνίοτε τὰ ποτήρια διεδέχοντο τὸ ἐν τὸ ἄλλο τόσον ταχέως ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ σκάσῃ, καὶ τότε ἀγανακτῶν ἐβλάσφημι, συνέτριβε πᾶν τὸ προστυχόν, καὶ διὰ μιᾶς ἔχανε τοὺς καρποὺς ὅσους ἐν διαστήματι δεκαπέντε ἡμερῶν εἶχε συνάζει.

— Εὐτυχῶς ἡ ἀγάπη μου πρὸς αὐτὴν μὲ ἐβοήθησεν. Ὅλα ἀφ' ἀρεταὶ ἐμπεριέχονται εἰς τὴν μίαν καὶ μόνην ταύτην λέξιν, ἀγαπᾶ· τὸ μικρὸν ὅμως αὐτὸ δαιμόνιον παραδόξως πως ἐδιορθώετο.

ἔπασχε βλέπουσα τὴν μητέρα της κλαίουσιν διὰ τὰ ἐλαττώματα τῆς κόρης της.

— Καὶ ἔπασχον ἐπίσης βλέπουσα τὸν πατέρα μου κατατεθλιμμένον, εἶπεν ἡ Μαρία.

— Εἶναι λοιπὸν ἀληθές, ὅτι καὶ ἐγὼ συνέτεινον κατὰ τι εἰς τοῦτο; Εὐχαριστοῦμαι νὰ μοι ἐπαλαμβάνῃς αὐτοὺς τοὺς λόγους. Ἐν τούτοις αὐτῇ ἐδιорθώθη καὶ ἐνόησεν ὅτι ἡ ὀργὴ εἶναι μᾶλλον ἀδυναμία παρὰ δύναμις, σκληρότης ἀσυγχώρητος, καὶ τὴν ἀπεστράφη μισήσασα ὅμως τὸ ἐλάττωμα, ἥλεγχεν οὕτως εἰπεῖν ἐμέ· ἐν βῆμα ἀκόμη καὶ ἤθελε διὰ παντὸς παύσει τοῦ νὰ με ἀγαπᾷ.

— ὦ! πάτερ μου!

— ὦ! εἰπὲ τὴν ἀλήθειαν, ὁμολόγησον ὅτι εἶχες ἀρχήσει νὰ ἀπομακρύνεσαι ἀπ' ἐμοῦ, δὲν μὲ ἐπλησίαζες, ἐκτὸς ἂν ἡ μήτηρ σου σὲ ἐνεθύμιζε δι' ἐνὸς βλέμματος νὰ ἔλθῃς νὰ με ἐναγκαλισθῇς. Δὲν ἔθλιβες πλέον τὴν κεφαλὴν μου εἰς τὰς χεῖράς σου μὲ τὴν αὐτὴν ἀγάπην, καὶ ὅταν τὰ χεῖλῃ σου ἐπανελάβανον τοὺς ἄλλοτε θωπευτικούς σου λόγους, ἡ ἀπλὴ σου καρδιά διέψευδε τὸ ἄθωον ψεῦδος τοῦ στόματός σου διὰ τινος ψυχροῦ ἥθους, τὸ ὁποῖον μὲ ἐπλήγανε καιρίως. Ὅσάκις παρεφερόμην, καὶ πρὸ πάντων ὅταν ἡ ὀργὴ μου ἐνέσκυπτε κατὰ τῆς μητρός σου, συνετρίβετο καὶ εἰς δεσμὸς περισσότερον μεταξὺ ἐμοῦ καὶ σοῦ. Ἡ λύπη μου ὑπῆρξε βαθεῖα, δεινοτάτη, ὀλίγον ἔλειψε νὰ παραφρονήσω, βλέπων ἀδιαφορον πρὸς ἐμὲ τὸ μόνον πλάσμα, τὸ ὁποῖον πραγματικῶς ἠγάπησα. Τότε...

— Ἀφήσατε νὰ τελειώσω ἐγὼ, πάτερ μου, ἀνέκραξεν ἡ Μαρία. Τότε, φίλε μου, εἶπε πρὸς τὸν μνηστῆρά της, ὁ πατήρ μου ὑπῆγε καὶ εὔρε τὴν μητέρα μου καὶ τῇ εἶπε. «Τὸ τέκνον μου δὲν μὲ ἀγαπᾷ πλέον, μὲ νομίζει σκληρὸν, μὲ θεωρεῖ ὡς δῆμιον, διότι μὲ βλέπει νὰ ὀργίζωμαι. Δὲν δύναμαι νὰ μένω ἀπαθὴς εἰς τὴν ἀδιαφορίαν του, εἶμαι δυστυχὴς καὶ ἐπιθυμῶ νὰ διορθωθῶ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθώνω μόνος μου, καὶ ἔρχομαι νὰ με βοηθήσῃς σὺ, ἥτις εἶσαι καλυτέρα μου». Ἐνῷ δὲ ἔλεγε ταῦτα, ἡ φωνὴ του ἔτρεμεν ἀπὸ συγκίνησιν. Ἡ δυστυχὴς μήτηρ μου, ἥτις κατὰ πρώτην φοράν τὸν ἤκουσε νὰ προφέρῃ γλυκεῖς λόγους, ἀνέκραξε πλήρως χαρᾶς, ἀπατάσαι, φίλε μου, σὲ ἀγαπᾷ πάντοτε, δὲν θὰ ἦτον ἐδικόν μου τέκνον, ἂν δὲ σὲ ἠγάπα. — Ἄλλ' ἐγὼ δὲν ἀπατῶμαι, φίλη μου, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ μου· ἡ τιμωρία μου εἶναι δικαία, ἀργὰ σὲ ἐγνώρισα, ἀλλὰ εἴμεθα νέοι καὶ δύναμαι νὰ ἐπανορθώσω τὸ κακὸν ὑπο-

στηριζόμενος καὶ ἀπὸ σέ· ὅταν ἴδῃς τὰ σημεῖα τῆς ὀργῆς μου, καὶ πρέπει νὰ τὰ γνωρίζῃς καλῶς, τάλαινα γυνή, εἰπέ μοι τὴν λέξιν ταύτην μόνον, φίλε μου, καὶ παρευθὺς θὰ γίνω κύριος ἐμαυτοῦ». . . . Καὶ λαβὼν ὁ πατήρ μου αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὴν ἔθλιψε σφοδρῶς ἐπὶ τοῦ ἀνδρικοῦ στήθους του. Ἡ μήτηρ μου ἔτρεξε περικαρῆς πρὸς ἐμὲ λέγουσα· «τέκνον μου ἀγαπητόν, εἰς σὲ χρεωστῶ τὴν καλυτέραν ἡμέραν τοῦ γάμου μου, τρέξε νὰ ἐναγκαλισθῇς τὸν πατέρα σου». Ἐκτοτε τὸ πᾶν ἥλλαξεν ὁ πατήρ μου τίμιος ὢν τὸν χαρακτήρα, ἐτήρησε τὸν λόγον του καὶ μετ' ὀλίγον αἰ πρὶν κατὰ χρέος περιποιήσεις του πρὸς τὴν μητέρα μου, κατέστησαν τότε ἡ ἡδονὴ καὶ ὁ πόθος του. Ἦμην ἐννεαστῆς καὶ ἔπρεπε νὰ ἀρχίσω τὴν ἐκπαίδευσίν μου. Ἡ μήτηρ μου ἦτο πολυμαθής. . .

— Ναί, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ της εὔρισκε παραμυθίαν εἰς τὴν σπουδὴν.

— Ὅταν λοιπὸν ἠῤῥησα, αἰ ἐν ταῖς θλίψεσιν ἀποκτηθεῖσαι γνώσεις της ἐγένοντο αὐτῇ πηγὴ ἡδονῆς, διότι τὰς μετέδιδε πρὸς ἐμέ· ἡ δὲ διδασκαλία της μὲ εὐχαρίστει καθ' ὑπερβολὴν, καθόσον εἶχε τὸ ἰδιαιτέρον ἐκεῖνο προτέρημα νὰ με κάμνῃ νὰ ἐννοῶ μὲ τινα τρόπον ἀνεπαίσθητον, διὰ τοῦτο καὶ ἔκαμον προόδους μεγάλας. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν μὲ ἤκουσεν ὁ πατήρ μου νὰ διηγῶμαι εἰς τὴν παιδαγωγόν μου ἱστορίαν τινα πολλὰ ὀλίγον γνωστὴν! — «Τίς σοι ἐδίδαξε τοῦτο, μὲ εἶπε, τέκνον μου; — Ἡ μήτηρ μου. — Α! ἐξεφώνησεν. Ἄλλην φοράν πάλιν μὲ εἶδε τακτοποιοῦσαν ξηρὰ ἄνθη εἰς ἓν βιβλίον. — Τί κάμνεις αὐτοῦ, κόρη μου; — Βάλλω εἰς τάξιν τὰ φυτὰ εἰς τὸ βοτανολόγιόν μου — Βοτανολόγιον; καὶ ἠξεύρεις τὴν βοτανικὴν; — Μὲ τὴν ἐδίδαξεν ἡ μήτηρ μου. — Καὶ πῶς, ἡ μήτηρ σου γνωρίζει βοτανικὴν;

— Ἐννοεῖται, αὔριον θὰ ἀρχίσωμεν τὴν φυσικὴν ἱστορίαν. Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν εἰσῆρχετο ἡ μήτηρ μου. — Ἤξεύρεις φυσικὴν ἱστορίαν; τὴν ἠρώτητε.

— Ὀλίγον, φίλε μου, διατί;

— Δὲν μοι ἔκαμες ποτὲ λόγον περὶ τούτου.

— Ἄλλαι σπουδαιότεραι ὑποθέσεις σὲ ἐνησχόλουν.

— Καὶ πότε ἔμαθες ὅλα ταῦτα;

— Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκστρατείας σου εἰς Γερμανίαν.

— Ἀ! ναί, ὅταν παρῆλθεν ἓν ἔτος χωρὶς νὰ σοὶ γρά-

ψω... καὶ νέφος λύπης ἐκάλυψε τὸ μέτωπόν του, ἔπειτα ἐπρόσθεσε. Εἶμαι εὐτυχὴς τοῦλάχιστον ὅτι συνησθάνθη τὸ κακὸν, ὅσον σοὶ ἐπροξένησα καὶ δύναμαι καθὼ νέος ἀκόμη νὰ τὸ ἐπανορθώσω.

Ἐκτοτε ὁ βίος του συνεταυτίσθη μετὰ τοῦ ἰδιοῦ μας καὶ παρευρίσκετο πάντοτε εἰς τὴν ἐκπαίδευσίν μου. Ἡ μήτηρ μου ὠμίλει ὀλίγον εἰς τὴν συναναστροφὴν, καὶ μετ' ἡμῶν λέξεις, ἀφίνουσα μᾶλλον νὰ τὴν μαντεύωσιν, ἀλλ' ὅταν ἐλάμβανε θέσιν διδασκαλίσσης, οἱ λόγοι τῆς ἦσαν ἀπλοῖ, ποιητικώτατοι· ὁ πατήρ μου ἀλαζονευόμενος διότι κατεῖχε τοιαύτην σύζυγον δὲν ἔπαυε νὰ τῇ πλέκη ἐγκώμια. Ἄλλος τις εἰς τὴν θέσιν του ἤθελεν ἴσως θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ τεταπεινωμένου ἀπέναντι τῆς ἀξίας τῆς γυναικὸς του, αὐτὸς ὅμως ἀπλοῦς καὶ εἰλικρινής...

— Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, διέκοψεν ὁ συνταγματάρχης.

— Μὴ με διακόπτετε, πάτερ μου. — Αὐτὸς ὅμως ἀγαθὸς καὶ μεγαλόφρων δὲν ἐφρόντιζεν εἰμὴ διὰ τὸ καλὸν τῆς θυγατρὸς του καὶ ὅταν ἔκαμνον προόδους τινὰς, ὅταν ἀπεκρινόμην εὐστόχως, «εἶσαι Ἄγγελος» ἔλεγε πρὸς τὴν μητέρα μου. Μίαν ἡμέραν τὸν κατέβαλεν ἡ ἄμιλλα νὰ με διδάξῃ καὶ ὁ ἴδιος «θέλω καὶ ἐγὼ νὰ σὲ διδάξω κάτι τι, μοὶ εἶπε, νὰ σὲ μάθω νὰ κυριεύῃς προχώματα; ἀλλὰ δὲν ἀρμόζουσιν εἰς σὲ τὰ τοιαῦτα. Ἄς εὕρωμεν κανὲν ἄλλο· θὰ σὲ διδάξω γεωγραφίαν, ὅχι τὴν γεωγραφίαν ἐκείνην τὴν ἐπὶ χάριτος, ἀλλὰ τὴν ἀληθῆ γεωγραφίαν ἐκείνην ἣτις μανθάνεται μετὰ τὸ πέλμα τῶν σανδαλίων. Περιηγήτην ὅλην τὴν Εὐρώπην, ἃς τὴν περιηγηθῶμεν λοιπὸν πάλιν ὁμοῦ. Καὶ ἤρχισε τὴν περιγραφὴν τῶν ταξιδιῶν του. Πόσον εὐχάριστος ὥρας διήλθομεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον φαίνεται ἀπ' ἐδῶ! Ἐκαθήμην πλησίον τῆς μικρᾶς τραπέζης μου ἔχουσα ἐκ δεξιῶν τῶν πατέρα μου καὶ ἐξ ἀριστερῶν τὴν μητέρα μου, ἐνωμένα καὶ τὰ δύο ταῦτα προσφιλῆ ὄντα, τὰ ὁποῖα συνενοῦμενα, μετεδίδον ὅ,τι ὑπῆρχεν εὐγενὲς καὶ καλὸν εἰς τὴν θυγατέρα των, τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς ἐξαπέστειλεν ἵνα συμφιλώσῃ αὐτοὺς, καὶ ἣτις δοξολογεῖ καθ' ἑκάστην τὸ ὄνομά του τὸ θεῖον! Ὅταν ἐτελείωσε τὸ μάθημά μου καὶ ἔτρεχον ἐγὼ διὰ νὰ παίξω, ἔμενον ἐκεῖνοι ἐστηριγμένοι ἐπὶ τῆς μικρᾶς ταύτης τραπέζης καὶ συνδιελεγόμενοι, περὶ τίνος; Πάντοτε περὶ ἐμοῦ, ἀγαπώμενοι χάριν ἐμοῦ καὶ ἀχώριστοι τοῦ λοιποῦ...»

— Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μετεμορφώθη, ἐπανέλαβεν ὁ συνταγματάρχης. Ἄλλοτε ἤμην σκληρὸς, τώρα εἶμαι καλὸς, τοῦλάχιστον τὸ φρονώ·

ἤμην ὀργίλος, τώρα εἶμαι δίκαιος δὲν βλασφημῶ πλέον, δὲν πίνω πλέον, δὲν κακίζω σχεδὸν πλέον. . . Ἄ! ἐκεῖνος ὅστις εἶναι ἐκεῖ ἐπάνω ἡξεύρει τί κάμνει καὶ μᾶς δίδει τέκνα· νομίζομεν ὅτι γεννῶνται μόνον διὰ νὰ τὰ λατρεύομεν καὶ ἐν τούτοις αὐτὰ μᾶς ἐκπαιδεύουν... Ἐλθε νὰ με ἐναγκαλισθῇς ἀκριβέ μου παιδαγωγέ!

Ἡ Μαρία ἔκυψε καὶ κατεφίλησε τὸ ἥδη φαλακρὸν μέτωπον τοῦ συνταγματάρχου· ὁ δὲ νέος Γουστάβος ἀτενίζων αὐτοὺς μετὰ ὀφθαλμοῦς πληρεῖς δακρύων, ἐψιθύρισεν ὁ Θεὸς μετὰ εὐλόγησεν!

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΔΕΛΑΚΡΟΑ.

Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἡ Γαλλία ἀπώλεσε δύο μεγάλους καλλιτέχνας, τὸν Ὁράτιον Βερνέ, περὶ οὗ ἀνεφέραμεν τότε ἐν τῇ *Χρυσᾷ Λίθῃ*, καὶ τὸν Εὐγένιον Δελακροά, τοῦ ὁποῖου τὸν θάνατον πρὸ ὀλίγου ἀνήγγειλαν αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες. Χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν καταχωρίζομεν ἐνταῦθα μετὰ περὶ αὐτοῦ ὅσα περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ἔγραψε, πρὸ δεκαετίας, ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ, ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶ, καὶ συμπληροῦμεν τὴν ἀτελῆ τοῦ ἀνδρὸς βιογραφίαν λαμβάνοντες τὴν ὑλὴν ἐκ τοῦ ἐν τινὶ φύλλῳ τῆς *Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων* ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀνδρὸς ἐσχάτως καταχωρισθέντος ἄρθρου.

«Ἐνταῦθα θέλομεν προσπαθῆσαι νὰ σχεδιάσωμεν τὴν μεγάλην ταύτην καὶ περίεργον καλλιτεχνικὴν μορφήν, ἣτις δὲν ὁμοιάζει οὔτε πρὸς τὰ προηγουμένως ὑπάρξαντα, οὔτε πιθανῶς πρὸς τὰ μέλλοντα νὰ ὑπάρξωσι· θέλομεν ἀποπειραθῆναι νὰ δώσωμεν, διὰ τῆς ἀναλύσεως τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, ἰδέαν τινὰ τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου τούτου ζωγράφου, ὅστις συγγενεῖ συνάμα πρὸς τε τὸν Μιχαηλάγγelon καὶ τὸν Ρουβήνσιον· καὶ τοῦ μὲν πρώτου ὑπολείπεται κατὰ τὸ διάγραμμα, τοῦ δευτέρου δὲ κατὰ τὴν σύνθεσιν· ἀμφοτέρους δ' ὑπερεῖχε καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν δύναμιν τῆς φαντασίας.

Ὁ χαρακτήρ εἶναι τὸ δένδρον, τὰ δὲ ἔργα εἰσὶ τὰ ἄνθη καὶ ὁ καρπός.

Ὁ Εὐγένιος Δελακροά ἐγεννήθη εἰς τὸ πλησίον τῶν Παρισίων Σάρεντον—εἰς τὸ *Σάρεντον* τῶν τρελλῶν, τούτου ἕνεκα οὐδεὶς, ἴσως, ἐξωγράφισε τοὺς τρελλοὺς ὡς ὁ Δελακροά· παρατηρήσατε τὸν ἡλίθιον τρελλὸν, τὸν δειλὸν τρελλὸν καὶ τὸν ὠργισμένον τρελλὸν ἐν τῇ *Φυλακῇ τοῦ Τάσσου*.